

9. Jiang By Z. A missense mutation in the follicle stimulating hormone receptor (FSHR) gene shows different allele effects on litter size in Chinese Erhualian and German Landrace pigs / By Z. Jiang, O. J. Rottmann, O. Krebs, J. Chen, H. Liu and F. Pirchner. // Anim. Breed. Genet. – 2002. - №119. – P. 335 – 341.
10. Humpolicek P. Effect of estrogen receptor, follicle stimulating hormone and myogenin genes on the performance of Large White sows / P. Humpolicek, [et al.] // Czech J. Anim. Sci. – 2007.- Vol. 52, № 10. – P. 334 – 340.
11. Melville J.S. A meishan positive QTL for prolificacy traits found at the NCOA1 locus on SSC3 / J.S. Melville, A.M.V. Gibbins¹, J.A.B. Robinson¹, J.P. Gibson at al. // 7th World Congress on Genetics Applied to Livestock Production, August 19-23. – 2002. – C. 15-30.
12. Mariscal, D. V. Comparison of circulating concentrations of reproductive hormones in boars of lines selected for size of testes or number of ovulations and embryonal survival to concentrations in respective control lines / D.V. Mariscal, , P. L. Wolfe, E. G. Bergfeld, A. S. Cupp, F. N. Kojima, K. E. Fike, T. Sanchez, M. E. Wehrman, R. K. Johnson, R. J. Kittok, J. J. Ford, and J. E. Kinder // Anim. Sci. – 1996. - №74. – P.1905-1914.
13. Шельов А.В. Методика приготування метафазних хромосом лімфоцитів периферійної крові тварин / А. Шельов, В. Дзіцюк. - К. : Аграрна наука, 2005.-240с. - (Методики наукових досліджень із селекції, генетики та біотехнології).

УДК 636.3.082

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НОВОСТВОРЕНОЇ АСКАНІЙСЬКОЇ КАРАКУЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ ОВЕЦЬ

*Кудрик Н.А. - к. с.-г. н., Інститут тваринництва
степових районів імені М.Ф. Іванова "Асканія-Нова" –
Національний науковий селекційно-генетичний центр
з вівчарства*

Постановка проблеми. Каракулівництво є важливою складовою вівчарства, яка постачає сировину для легкої промисловості (шкурки, овчини, вовну) і повноцінні продукти харчування для населення (молоко і продукти з нього та м'ясо).

Досвід країн із розвинутим каракульським вівчарством показує, що забезпечення рентабельності та конкурентоздатності галузі можливе за умов використання високопродуктивних генотипів, комплексного підходу щодо виробництва різноманітної продукції та зниження витрат на її одержання [1, 2, 3, 4].

Стан вивчення проблеми. Успішному розвитку смушкового вівчарства в Україні на новій якісній основі сприяє наявність високоцінного генофонду – асканійської каракульської породи, яка була апробована і затверджена наказом Мінагрополітики України № 176/36 від 18 березня 2009 року.

Завдання і методика досліджень. Селекційна структура породи складається з трьох внутрішньопородних типів (асканійського породного типу багатоплідних каракульських овець чорного забарвлення, асканійського породного типу каракульських овець сірого забарвлення, буковинського типу каракульських овець) та десяти генеалогічних ліній (№№ 297, 45, 211, 82, 04019, 04020, 04021 112, 204 та 3044). Племінні ресурси зосереджені у 5 племзаводах та 6 племрепродукторах Херсонської, Одеської та Чернівецької областей. Загальна чисельність поголів'я в цих господарствах становить 9,0 тис. голів. Як показує досвід, в усіх названих регіонах вівці асканійської каракульської породи добре проявляють свої селекційні ознаки, продукують каракуль різного асортименту та забарвлення, з завитками цінних типів та форм.

Результати досліджень. Тварини нової породи характеризуються комбінованою продуктивністю, високою адаптаційною здатністю до природно-екологічних умов у зонах їх розведення, міцною конституцією, підвищеними показниками відтворювальної здатності та продуктивності (табл. 1).

Таблиця 1 - Показники продуктивності овець асканійської каракульської породи

Показники продуктивності	Структурні елементи породи		
	асканійський породний тип багатоплідних каракульських овець чорного забарвлення	асканійський породний тип каракульських овець сірого забарвлення	буковинський тип каракульських овець
Плодючість, %	135-167	126-150	130-137
Жива маса, кг:			
баранів-плідників	83-98	70-93	90-110
вівцематок	54-63	50-58	53-60
ягнят при народженні	3,0-6,0	3,0-5,0	3,0-7,0
Вихід смушків I сорту	83-93	71-75	71-75
Розмір шкурок, см ²	1328-1719	1271-1578	1320-1900
Вихід товарного молока	130-140	120-130	100-125
М'ясні якості баранців у 7-міс:			
маса тушки, кг	17,0	15,0	19,0
забійний вихід, %	50,0	48,0	48,0

Плодючість вівцематок знаходиться у межах 126–167 %, жива маса баранів-плідників – 70–110 кг, вівцематок – 50–63 кг, ягнят при народженні: одинків – 4,5–5,0 кг, двійневих – 3,5–4,0, трійневих – 3,0–3,5 кг. Вихід смушків першого сорту 71–93 %. Шкурки крупного розміру, з легкою міздрею і укороченим волосом, мають довгі валькуваті завитки, середні за розміром від 4 до 8 мм, шовковистий і блискучий волосяний покрив, що відповідає вимогам стандарту на чистопородний каракуль. Крім того, тварини характеризуються високими показниками молочної та м'ясної продуктивності.

Створені внутрішньопородні типи овець нової асканійської каракульської породи за племінними та продуктивними якостями не мають аналогів і відповідають вимогам світового рівня. Їх використовують як поліпшувачий генетичний матеріал для овець смушкового напрямку продуктивності з метою підви-

щення плодючості, живої маси, смушкових якостей, скоростиглості, м'ясної та молочної продуктивності.

Використання високопродуктивних генотипів цієї породи забезпечує у смушковому вівчарстві підвищення плодючості на 13-15 %, молочної продуктивності – на 25-35 %, м'ясної – на 20-25 % та поліпшення смушкових якостей – на 15-20 %.

У сучасних економічних умовах розвиток вівчарства визначається головним чином його ефективністю та конкурентоздатністю. Каракулівництво є економічно вигідним при одночасному виробництві смушків, молока, м'яса, вовни та ін. Адже лише сукупний дохід від реалізації продукції цієї галузі здатний забезпечити її рентабельність.

Основною продукцією, заради якої розводять овець асканійської каракульської породи, є шкурки – високоякісна хутрова сировина для легкої промисловості, які отримують при забої ягнят у 2-3-денному віці. Кон'юнктура ринку в останні роки потребує збільшення об'ємів виробництва шкурок ребристої та плоскої груп. Тому в подальшому селекція з породою буде спрямована на підвищення частки тварин саме цих смушкових типів.

При забої ягнят на смушки доцільно проводити доїння овець. Від вівцематок асканійської каракульської породи за лактацію одержують 120-140 кг молока, яке є високопоживним продуктом харчування та сировиною для виготовлення делікатесних м'яких та твердих сирів (бринза, рокфор, качковал та ін.). У ньому міститься 18-20 % сухої речовини, 7-9 % жиру, 5-7 % білку.

При правильній організації відтворення, відповідній структурі стада, інтенсивному вирощуванні та відгодівлі при високій скоростиглості овець новоствореної породи, галузь має можливість виробництва високоякісної ягнятини та молодой баранини. Для цього ягнят з малоцінними завитками при народженні слід залишати на вирощування для реалізації на м'ясо. При забої ягнят у 4-місячному віці маса парної туші становить 12-13 кг, забійний вихід 47-48 %, вихід м'яса першого сорту – 76-77 % при коефіцієнті м'ясності – 3,2-3,3. У тварин 9-місячного віку відповідні показники складають: 18-20 кг; 48-50 %; 78-80 %; 3,9-4,0.

Від овець асканійської каракульської породи отримують грубу вовну, яка придатна для виготовлення сукна різного асортименту, а також килимів і валяльно-войлочних виробів. Річний настриг вовни у баранів-плідників становить 4,0 – 5,0 кг; у вівцематок – 3,0 – 3,5 баранів-річників 3,5 – 4,0; ярок – 2,5 – 3,0 кг.

Крім основної продукції (смушки, молоко, м'ясо, вовна), від каракульських овець можна отримати багато видів побічної продукції. Зокрема, із сичугів виробляють сичужно-ферментні препарати для потреб молокопереробної та фармацевтичної промисловості. Із крові виготовляють кров'яну муку, із тонкого відділу кишечника – музичні струни, оболонки для ковбас. Гній є цінним органічним добривом для підвищення родючості ґрунтів.

Ураховуючи унікальний вид продукції, що дають асканійські каракульські вівці, збільшення продуктивності буде ґрунтуватися на значному підвищенні смушкових якостей як основної продукції – високоякісних шкурок, так і мобілізації усіх генетичнообумовлених можливостей породи до виробництва молока, бринзи, високоякісної молодой баранини на основі застосування енерго- та ресурсозберігаючих технологій виробництва і сучасних селекційних програм.

У подальшому при роботі з новоствореною породою передбачається:

- збільшення чисельності поголів'я;
- удосконалення існуючих та створення нових високопродуктивних генотипів;
- збільшення багатоплідності та молочності вівцематок;
- поліпшення смушкових якостей ягнят;
- використання овець асканійської каракульської породи, як поліпшуючого генофонду для підвищення плодючості, смушкових якостей, живої маси та молочної продуктивності овець смушкових порід;
- підвищення життєздатності та стійкості овець проти захворювань;
- створення відповідних умов годівлі та утримання з метою реалізації генетичного потенціалу продуктивності овець.

Висновки та пропозиції. Селекційно-племінна робота з сірими каракульськими вівцями має на меті подальше підвищення плодючості та поліпшення якості сірого каракулю в напрямі збільшення виходу найбільш цінних сортів смушків голубої, сріблястої та сивої розцвіток. Слід налагодити виробництво смушків ребристої та плоскої груп, з вирівняним забарвленням з одночасним скороченням виробництва менш цінних сортів каракулю з товстою, рихлою міздрею та перерослим волоссяним покривом. Поряд з цим, важливим елементом селекції з сірими каракульськими вівцями є підвищення їх конституціональної міцності та життєздатності.

Будуть створюватися нові селекційні стада забарвлення сур та коричневого.

Каракулівництво потребує широкого розвитку інтеграційних зв'язків між промисловими підприємствами і вівчарськими господарствами громадського і приватного секторів, а також запровадження переробки продукції каракульського вівчарства в місця виробництва шляхом організації переробних підприємств.

Перспективи подальших досліджень. Отже, унікальна універсальна продуктивність овець асканійської каракульської породи при правильній організації виробництва і маловитратному технологічному забезпеченню галузі гарантує галузі економічну стабільність і високу конкурентоздатність в умовах ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Турсунов Ш.К. Каракулеводство Узбекистана в условиях экономического реформирования / Ш.К. Турсунов, Р.К. Даминов // Вівчарство : міжвід. темат. наук. зб. – К. : Аграрна наука, 1998. – вип. 30. – С. 58-60.
2. Джалалов Х. Методы повышения потенциала продуктивности серых каракульских овец дангаринской популяции Таджикистана : автореф. дис. на соиск. ученой степени доктора с.-х. наук : спец. 06.02.04. "Частная зоотехния; технология производства продуктов животноводства" / Х. Джалалов. – Шымкент, 2009. – 42 с.
3. Омбаев А.М. Селекция и генофонд каракульских овец / А.М. Омбаев. – Алмааты : Бастау, 2003. – 198 с.
4. Карынбаев А.К. Селекционные и технологические аспекты повышения продуктивности каракульских овец Закаратауско-Мойнкумской зоны Казахстана : автореф. дис. на соиск. ученой степени доктора с.-х. наук : спец. 06.02.04. "Частная зоотехния; технология производства продуктов животноводства" / А. К. Карынбаев – М., 2009. – 49 с.